

Hans Christian Andersen (2 kwietnia 1805 w Odense na wyspie Fionia - 4 sierpnia 1875 w Rolighed k. Kopenhagi)

*Ten bajkopisarz z Odense na Fionii
początkowo wydawał się żyć po nic,
dziecko szewca i praczki,
niepiśmiennej pijaczki,
pisząc, przed zapomnieniem się wybronił.*

(ebs)

Hans Christian Andersen - duński pisarz i poeta, najbardziej znany ze swej twórczości baśniopisarskiej.

Urodził się 2 kwietnia 1805 w najbiedniejszej dzielnicy Odense, miasta na wyspie Fionia, jako syn czeladnika szewskiego Hansa Andersena i niepiśmiennej praczki Anne Marie z domu Andersdatter (1774-1833). Ojciec zmarł w 1816 wskutek komplikacji zdrowotnych po udziale w wojnach napoleońskich, matka z powodu alkoholizmu. W dniu urodzenia ochrzczono go w domu, ze względu na śmierć wielu noworodków tuż po urodzeniu. 15 kwietnia został ponownie ochrzczony w kościele św. Jana w Odense.

W świat baśni pierwsza wprowadziła go babka (ze strony ojca), z którą bywał w przytułku dla chorych, gdzie zajmowała się ogrodem i gdzie później przebywał jego chory psychicznie dziadek. Kilka motywów z opowieści babki Andersen wykorzystał później w swojej twórczości.

Ojciec nie miał pieniędzy, żeby zdobyć świadectwo szewca i móc otworzyć warsztat z pomocnikami, nie mógł należeć do cechu szewskiego. Matka Hansa Christiana była trochę starsza od swojego męża i przed ślubem pracowała jako służąca. W przeciwieństwie do męża, który był wolnomyślicielem i racjonalistą, była ona osobą religijną i bardzo przesadną. Ojciec Hansa Christiana był bardzo pracowitym i skromnym, ale rozumnym człowiekiem, zapewne zawdzięczając rozwój intelektualny swojej matce. Nie tylko umiał czytać i pisać, ale czytał dzieła takich pisarzy jak angielskiego pisarza Szekspira, duńskiego pisarza Holberga, a także czytał "Baśnie z 1001 nocy". "Świadomość własnym uporem zdobytej wiedzy", jak go wspomina syn w swojej autobiografii, dawała mu poczucie, że był kimś lepszym w swoim środowisku.

Ojciec opowiadał też Hansowi Christianowi przeczytane baśnie, robił mu zabawki. Starał się przekazać chłopcu wiarę w siebie, wiarę w człowieka i jego możliwości intelektualne. Uważał, że nie wolno zmuszać syna do zajmowania się czymś, co go nie interesuje, ani nie wolno go bić. Gdy Hans Christian miał 5 lat, rodzice posłali go szkoły, ale pod warunkiem, że nauczyciel nie będzie go karał biciem. Gdy rodzice stwierdzili, że nauczyciel nie dotrzymał słowa, przenieśli go do szkoły żydowskiej. Jednak ta szkoła została wkrótce zamknięta i chłopiec był zmuszony przenieść się do szkoły dla biednych, gdzie uczono tylko religii, pisania i rachunków. Nie dużo nauczył się w tej szkole, ale jego ulubionym zajęciem stało się od tego czasu czytanie. Gdy miał 11 lat umarł jego ojciec a gdy miał 13 lat, jego matka wyszła ponownie za mąż, też za czeladnika szewskiego.

Po śmierci ojca i powtórny małżeństwie matki (z Nielsem Gunersenem) wyjechał w 1819 do Kopenhagi z zamiarem zatrudnienia się w teatrze, gdyż już jako chłopiec chciał zostać aktorem. W latach 1820-1821 uczęszczał do szkoły baletowej w Kopenhadze. Próbował gry w teatrze, lecz nie został przyjęty. Karierę rozpoczął jako śpiewak z wysokim sopranem, ale utracił go po mutacji głosu.

Dzięki wytrwałości i dostrzeżeniu jego talentu przez króla Fryderyka VI, który odwiedził go w szkole łacińskiej w Slagelse, otrzymał w roku 1822 stypendium królewskie, co umożliwiło mu dalszą naukę w szkole, a później (do roku 1828) - studia. Pomógł mu też Jonas Collins, który od początku wspierał jego talent.

Pewniejsza sytuacja materialna pozwoliła na kontynuowanie pracy twórczej i rozwijanie zainteresowań. Za wszelką cenę starał się zbliżyć do teatru, w którym zadebiutował jako autor w 1829 sztuką "Kjærlighed paa Nicolaj Taarn" ("Miłość na Wieży Mikołaja"). Odtąd pisał sporo sztuk teatralnych, które nie zawsze cieszyły się powodzeniem. Wskutek braku wykształcenia jego teksty pełne były błędów ortograficznych, interpunkcyjnych i stylistycznych, a krytycy z miejsca je odrzucali.

Bardzo lubił podróżować, zwiedził niemal całą Europę. Podróże przez Niemcy, Włochy i Francję skłoniły go do studiów impresjonistów.

Ciekawość świata i ludzi, ale także nieustanny niepokój ducha, poczucie osamotnienia, kompleksy, skomplikowany charakter, nadmierna wrażliwość i egocentryzm uniemożliwiały mu znalezienie stałego miejsca i prowadzenie ustabilizowanego życia. Martwił się, iż oszaleje, podobnie jak jego dziadek. Miewał stany depresyjne i melancholiczne, a pod koniec życia chorował na gruźlicę.

Wiele współczesnych biografii charakteryzuje Andersena jako osobę biseksualną, co wynika m.in. z zachowanej korespondencji twórcy do Riborg Voigt, Edvarda

Collina czy Haralda Scharffa. Na przykład do Edvarda Collina Andersen pisał: *„Usycham z tęsknoty do ciebie tak, jak do pięknej kalabryjskiej dziewczyny... Moje uczucia do ciebie są takie, jak uczucia kobiety. Ta moja kobieca natura musi pozostać tajemnicą”*. Collin we własnym pamiętniku wspominał o tym zauroczeniu Andersena: *„Nie byłem w stanie odwzajemnić tej miłości, i sprawiło to autorowi wiele cierpienia”*. W kontekście skrywanej seksualności pisarza analizuje się też współcześnie jego twórczość.

Miał wielu wybitnych i sławnych znajomych, do których należeli: Bertel Thorvaldsen, Adam Oehlenschläger, Johanne Luise Heiberg, Jenny Lind, Bjørnstjerne Bjørnson, Charles Dickens, Søren Kierkegaard czy bracia Grimm. W 1851 w wyrazie uznania dla wiedzy i zasług Andersena przyznano mu tytuł profesora, a w 1874 tytuł radcy.

Zmarł 4 sierpnia 1875 roku na terenie posiadłości wiejskiej Rolighed koło Kopenhagi (obecnie na terenie Østerbro - północnej dzielnicy stolicy Danii).

W Odense znajduje się muzeum Hansa Christiana Andersena. Odense na 10 zdjęciach.

<https://www.youtube.com/watch?v=6ZyV-LNHCQQ>